

De Bimd

Ledenblad IVN Laarbeek

jaargang 44 - 2021 nr. 4

Beleef de natuur

Op de omslag: Zeer klein paddenstoeltje met mos op een
dikke boomstam in natuurtuin De Bimd
Foto : Ineke Groenendaal (zie ook pagina 4 en 5)

Over De Bimd en IVN Laarbeek

De Bimd is het verenigingsgebouw van IVN Laarbeek, aan de Beekseweg 3 in Aarle-Rixtel. Ook de prachtige natuurtuin rondom dit gebouw en het ledenblad dragen deze naam. De officiële naam van IVN is Instituut voor natuur-educatie en duurzaamheid.

Vanuit het gebouw worden de meeste activiteiten georganiseerd. Na een crowdfundingactie in 2019 en de daarop volgende verbouwing zal het gebouw volledig rolstoelvriendelijk worden. Als gevolg van de coronacrisis is deze renovatie helaas vertraagd.

IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is, met natuuractiviteiten, cursussen, projecten, ledenwandelingen, lezingen enz.

Uitgebreide informatie over landelijk IVN vind je op de website: www.ivn.nl/ En voor IVN Laarbeek: www.ivn.nl/afdeling/laarbeek Wil je lid worden van IVN Laarbeek? Meld je dan aan op deze site.

Boeken voor IVN Laarbeek

Veel mensen ruimen hun boeken op en denken dan ook aan de bibliotheek van het IVN. Natuurlijk is dat heel fijn en we kunnen ook altijd wel boeken gebruiken. Maar niet alles is geschikt om in de bibliotheek te plaatsen. Ook hebben we daarvoor weinig ruimte. Hebt u voor het IVN geschikte boeken of naslagwerken, neem dan even contact met ons op.

Jeanne Priems 0644229803 of Jo Kuijpers 0644377437

Colofon

Ledenblad De Bimd
Uitgave van IVN Laarbeek
December 2021 nr.4

 www.ivn.nl/afdeling/laarbeek
 www.facebook.com/IVNLaarbeek
 www.instagram.com/ivnlaarbeek/

Bestuur IVN Laarbeek:

Voorzitter: Ben Swinkels
voorzitter@ivnlaarbeek.nl
tel. 0499 422 017

Secretaris: Marleen Verboven
secretaris@ivnlaarbeek.nl
tel. 0492 381 165

Penningmeester: Marjolein Manusev
penningmeester@ivnlaarbeek.nl
bankrek. NL77 RABO 012 891 6907
tel. 06 38 788 722

Overige bestuursleden:
Annette Brand
Ben van Noordwijk
Klaas Althuisen

Redactie:

Anneke en Ton op den Buijs
redactie@ivnlaarbeek.nl

Drukkerij Grafic Image
Everbest 74, Beek en Donk

Kopij blad 45-1

Graag vóór 15 februari 2022
e-mailen naar redactie@ivnlaarbeek.nl

Van de redactie

Beste lezers,

Een vol vol blad! Woekeren met de ruimte, maar hopelijk is het weer gelukt er een divers blad van te maken met interessante en leerzame artikelen. Alle inzenders van kopij, hartelijk dank! Corona gooide aardig wat roet in onze financiën. Ging het Kikkerconcert niet door, ook de Kerstmarkt had geen overlevingskans. Natuurlijk hopen we dat het komend jaar wat meer vrijheid geeft. De agenda is dan ook tamelijk onzeker. Kijk voor activiteiten tevoren even op onze website. Wij wensen u alle gezondheid toe. Ondanks alles fijne kerstdagen en een gelukkig nieuw jaar. Veel leesplezier!

In Memoriam Huub Giesen

Huub de Denker.

Bij alles wat hij deed,
Bij alles wat hij zei,
Zelfs als hij lachte,
Dacht hij na!

Piet van Wetten

Op 13 oktober overleed Huub Giesen, na een aantal jaren van kwakkelende gezondheid. Huub was vanaf 2011 bij het IVN betrokken via zijn echtgenote Berthie. Hij was een groot natuurliefhebber maar wel in zijn eentje. Dan kon hij echt genieten. In 2016 begonnen we met de renovatie van verenigingsgebouw De Bimd. Als docent werktuigbouwkunde aan de TUE kon hij zich bij dit soort werk weer uitleven. Echter naar mate de tijd vorderde werd Huub zwakker om vervolgens geen fysiek werk meer te kunnen doen, wat hem veel verdriet deed. Huub wilde zijn bijdrage aan het IVN blijven leveren. Dat deed hij door een financiële gift te doen op voorwaarde dat de gehele achterzijde gerenoveerd zou worden. Dit is ook gebeurd. Voor veel IVN leden zal Huub een onbekende zijn maar voor die vrijwilligers die zich met de renovatie bezighouden zal Huub altijd voortleven in hun herinnering als de man die idealisme prevaleerde boven materialisme.

Bert Lemmens

Inhoud blad 44-3

3	Bestuurszaken
4 - 5	Natuur waar je aan voorbij kunt lopen
6 - 7	Ijsbellen blazen
8 - 9	Boomfeestdag 2021
10 -13	De jonge natuuronderzoekers
14	Natuurlijk koken / Plus actie
15	Welke boom is dat?
16	Braakbal / Hazelnoot / Perenroest
17	Laarbeekersbos
18 -19	Warande / Natuurwerkdag
20 -21	Slag om de Aa / Grotel
22 -23	Slechtvalk / Ree in herfst en winter
24	Agenda / ClubSupport / Natuur in het dorp

Natuur en politiek

Vogels kijken, paddenstoelen zoeken, insecten fotograferen, bermen inventariseren, amfibieën scheppen, snoeien op het IVN-terrein, cursussen organiseren, natuurwandeling houden. Nog steeds zijn er mensen die dit leuke activiteiten vinden. Zij vinden als eersten dat het natuurlijk evenwicht meer gerespecteerd en hersteld zou moeten worden. Ze voelen zich meer betrokken bij de natuur, ze hebben er een relatie mee.

Zo zijn er ook mensen die weinig relatie hebben met de natuur. Een vrouw uit Mariahout was eens helemaal verbaasd dat haar kinderen water geschept hadden uit een sloot waarin allerlei soorten insecten bleken te zitten. Zij werd enthousiast en nieuwsgierig. Een andere vrouw, ik meen uit Someren, heeft mij eens om advies gevraagd een manier te bedenken om allerlei insecten uit haar vijver te verdelgen. Verschrikkelijk vond zij dit ongedierte. Ik heb toen mijn best gedaan haar iets over de natuur te vertellen en haar gevraagd en uitgelegd waarom ze beter van haar plannen kon afzien. Maar ze was onverbiddelijk: weg met die verschrikkelijke beesten. Zo'n houding over natuur heb ik als leraar nog nooit meegemaakt!

Jonge mensen blijken sneller open te staan voor nieuwe inzichten en ook de natuur eerder te zien en accepteren zoals die is.

En hoe zit het nou met politiek? Politiek bepaalt uiteindelijk wie wat krijgt, wanneer en hoeveel. Politiek wordt meestal bedreven door wat oudere mensen, mensen met ervaring, mensen die weten hoe dingen werken. Als deze mensen toevallig weinig verbondenheid voelen met de natuur dan zal de natuur weinig krijgen. Deze mensen proberen te beïnvloeden gaat dan vermoedelijk net zo ongemakkelijk voelen als bij de vrouw met de vijver. De natuur kan natuurlijk niet praten, betekent dit dan ook dat de natuur automatisch rechteloos is?

Het is dus van belang om na te denken hoe de natuur een stem te geven. En niet alleen nadenken, het vereist ook actie, ook door de politiek. In Nederland zijn we hier nog niet ver mee. Wij gebruiken hiervoor nog steeds veel achterhaalde denkwijzen en wetten. Ruim 25 landen, waaronder de helft derdewereldlanden, kennen bepaalde gebieden, rivieren, bossen net zoveel rechten toe als wij aan mensen. Ze staan daardoor niet alleen meer open voor de natuur maar geven op die manier ook aan dat ze iets geleerd hebben van ontbossing, watervervuiling, gas- en oliewinning en afname van de biodiversiteit.

Op welke wijze kunnen we de politiek uitdagen natuur en vooral natuurgebieden beter te beschermen zonder te denken aan menselijk, economisch gewin?

Geen horeca op de Kop van Aarle-Rixtel uit respect voor de natuur

Antoon Verhoeven

Met enige verbazing en teleurstelling hoor ik van het plan voor horeca op de Kop van Aarle-Rixtel. Dit in een omgeving die bestemd is voor natuurontwikkeling. Er vormt zich hier een prachtig natuurgebied.

Voor de combinatie van verschillende biotopen, leefgebieden voor planten en dieren, is hier zo interessant. Het aanwezige slibdepot van Rijkswaterstaat is een braakliggend terrein van circa 8 ha. De natuur heeft hier al een aantal jaren zijn gang kunnen gaan. Inmiddels is dit een mooi natuurgebied geworden. De nieuwe omleiding van het kanaal is hier tamelijk breed uitgevoerd en daardoor aantrekkelijk geworden voor allerlei watervogels. Met oevers waar moeras- en rietvogels kunnen broeden. Dan is er het plan om de Aa weer te laten meanderen en het gebied in te richten met kleine landschapselementen.

Kortom, er ontstaat hier een prachtig natuurgebied. Dit gebied dient zoveel mogelijk met rust gelaten te worden. Midden in dit gebied hoort horeca niet thuis. Natuur en commercie gaan op deze plek niet samen.

We leven in een tijd dat het bijzonder slecht gaat met de natuur. Mede ten gevolge van het stikstofprobleem gaat het niet goed met de biodiversiteit. Dit betekent een afname van veel soorten planten en dieren.

Landschap op de Kop van Aarle met de Aa. Foto: Ton op den Buijs

Op de achtergrond de Kop van Aarle. Foto: Antoon Verhoeven

We wonen hier in een vooral agrarische omgeving waar de natuur al vele jaren onder druk staat. Door ruilverkavelingen, de intensieve land- en tuinbouw, aanleg van infrastructuur, nieuwe industriegebieden is veel natuur verloren gegaan. Mensen zijn zich steeds meer bewust van het belang van natuur. Ze vinden er rust en een gezonde leefomgeving. Natuurbescherming heeft een positief effect op de biodiversiteit en meer natuur is hard nodig voor het helpen oplossen van het klimaatprobleem.

Waarom toch plannen voor nieuwe horeca op deze kwetsbare natuurlocatie op de Kop van Aarle-Rixtel? Ik begrijp het niet. De omgeving telt al veel horecaondernemers, die het al zo moeilijk hebben. Vandaar mijn dringende oproep aan de politiek om horeca op de Kop van Aarle-Rixtel af te wijzen. In het voorjaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Ongetwijfeld zijn de politieke partijen bezig met het schrijven van hun verkiezingsprogramma. Een belangrijk moment om het belang van een natuurvriendelijke gemeente hierin op te nemen.

Natuur waar je zomaar aan voorbij kunt lopen

door Ineke Groenendaal

De natuur is prachtig, dat weet ieder lid van het IVN. Elk jaargetijde heeft zijn mooie momenten. De herfst vind ik altijd heel bijzonder. Al die warme kleuren, de natuur wil nog even een keer knallen.

Sinds ik lid ben van Kieknou heb ik nog meer oog voor de natuur gekregen. Macrofotografie is toch wat ik het liefste doe. Je ontdekt dan van alles waar je anders aan voorbij zou gaan. Als je door de lens kijkt kom je in een andere wereld, prachtig wat je dan allemaal waarneemt.

Dikke boomstam met paddenstoeltjes en mos

Naast het IVN-gebouw ligt een dikke boomstam. Je loopt er zo aan voorbij, maar als je even beter kijkt is het een wereld op zich. Drie foto's, die op de voorpagina en de twee hieronder, zijn allemaal gemaakt op die boomstam. De paddenstoeltjes zijn zo klein dat ze met het blote oog nauwelijks opvallen. De mosjes steken er nog hoog bovenuit. Het witte paddenstoeltje viel bijna om van het gewicht van de druppel, elk haartje mos had zijn eigen druppels.

Slijmzwammetjes

Op een boomstronk vond ik deze slijmzwammetjes. Zo klein dat je er zo aan voorbij loopt. Maar kijk je door je macrolens dan zie je honderden hele kleine paddenstoeltjes.

Groot kalkschuim

Vlakbij op de grond vond ik heksenboter, dat dacht ik dus. Gelukkig kwam ik Dinie tegen, die vertelde dat heksenboter geel is. Zij is even gaan kijken en het is groot kalkschuim. Heel apart hoe dat alles inpakt wat het tegenkomt.

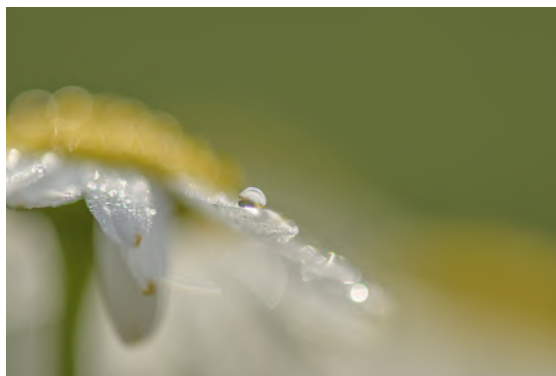

Libelle en kamille

Wat ook altijd fascinerend is, zijn de dauwdruppels die alles in de natuur bedekken.

Een libel die in de vroege ochtend zijn best doet om zo snel mogelijk op te drogen. Door de dauw kan hij niet wegvliegen. De vleugels bedekt met dauw. Een mooier fotomodel kan je niet vinden. Of zomaar een bloem van de kamille van heel dichtbij gefotografeerd.

Druppel en ijsrandje

Op de grond ligt het vol met bladeren. Ga je met de camera op zoek naar een mooi onderwerp, dan vind je van alles. Een druppel tussen twee kleurige herfstbladeren is dan heel bijzonder. Net een parel in een oester.

In de winter is er ook van alles kleins te vinden. Een randje met ijs. Door de macrolens kom je in een hele aparte wereld. Je moet wel heel snel je foto maken, het ijs is vaak snel gesmolten.

Hars en boomschors

Het Hurkske tussen Gemert en Erp is een bos waar je veel Douglas sparren vindt. Laatst was ik daar aan het wandelen en heb de schors van deze bomen eens goed bekeken. Daar zijn dus echt pareltjes in de natuur te vinden, ontstaan door druipend hars. Ze hangen met tientallen in de boom. Ik heb er verscheidene foto's van gemaakt, het is een heel creatieve boom.

De laatste tijd heb ik als onderwerp boomschors om te fotograferen. Elke boom is anders, er zit zoveel creativiteit in een stuk schors. Het is leuk om je aandacht daarop te richten, ik liep er eigenlijk altijd zo aan voorbij.

Gelukkig kunnen we nog steeds genieten van heel veel mooie natuur. Kijk ook eens naar al het kleine in de natuur, neem een loop mee en je zult je verbazen.

In de ban van de vorst

Februari van dit jaar hebben we een periode van fikse vorst gehad en zelfs sneeuw. Heel Nederland leek in de ban van schaatsen en sneeuwpoppen maken.

Een klein groepje (ik beken schuld) heeft deze periode uren doorgebracht met... bellenblazen.

Heb je ooit een filmpje gezien van een bevrozende zeepbel? Het is een fascinerend beeld en op internet zijn er verschillende filmpjes van te zien als je op 'ijsbellen' zoekt of 'frozen bubbles'.

Wie weet krijgen we dit jaar weer een koude periode. Deze activiteit is enorm gezellig? om met anderen, je (klein-) kinderen te doen maar ook heel leuk als individueel tijdverdrijf. Los van de corona-maatregelen kun je hiermee aan de slag, het weer moet alleen wel meewerken ;-)

Weersomstandigheden

De temperatuur van afgelopen februari was prima. Hoe kouder hoe beter voor ijsbellen! Maar vanaf een aantal graden vorst kan je het op de grond al proberen. Daarnaast wil je een dag met zo weinig mogelijk wind om de bellen de mogelijkheid te geven om te kunnen bevriezen. Windvlagen laten de fragiele bellen zo uit elkaar barsten.

Wat heb je nodig?

- 100 gram suiker
- 2 eetlepels water
- 1½ kopje water
- 1½ kopje afwasmiddel
- 1à2 theelepels glycerine (optioneel, te verkrijgen bij de drogist)
- 1 leeg bellenblaaspotje, rietjes (optioneel)
- shampooflesje (PET) met een rietje in de dop (optioneel)

Aan de slag

- ⇒ Maak eerst suikersiroop door de suiker te mengen met de 2 eetlepels water
- ⇒ Meng dan het 1½ kopje water en het afwasmiddel door de suikersiroop
- ⇒ Giet dit mengsel in een leeg bellenblaaspotje
- ⇒ Laat het goed afkoelen. Zet je flesje met sop bijvoorbeeld al eerder buiten, zodat het goed koud wordt, maar nog niet bevroren.
- ⇒ Blazen maar!

Hoe maak je de ijsbellen?

De landelijke afdeling van IVN heeft er een prachtig stukje over gemaakt. Onderaan dit artikel kun je een verwijzing daarnaar vinden. Voor het leesgemak deel ik graag even de hoofdlijnen.

Missers en successen

Als aanvulling op het recept: bij ons bleek het toevoegen van een beetje glycerine te helpen bij het maken van meer stevige bellen. Het starten met het potje bellenblaas is laagdrempelig, maar bleek voor ons niet erg succesvol.

Mijn 6-jarige zoontje was er in ieder geval een flinke tijd zoet mee voor hij ijsbellen had. Mocht dat het doel zijn dan is het potje bellenblaas aan te raden ;-)

Anders zijn er een aantal andere opties die bij ons beter bleken te werken.

Bellenblazen in de lucht geeft een grotere kans dat ze bevriezen in de lucht, maar veel sneuvelen bij het landen. Het beste kan je ze op een andere manier op het koude oppervlak blazen.

Weetje -1

Wist je dat de zeepbel drie lagen heeft? Als je naar een zeepbel kijkt zie je eigenlijk een dun laagje watermoleculen dat geperst zit tussen twee lagen van zeep.

Wat je bij een ijsbel ziet is dat het "waterlaagje" in het midden als eerste bevroren.

Met een rietje

Zo kan je de oplossing maken zoals aangegeven, maar de bellen zelf blazen met een rietje. Een van de voordelen is dat je kan bepalen hoe groot de bel gaat worden en er minder kracht zit in het maken van de ijsbel. Daarmee maak je ook de kans kleiner dat de bel knapt en je kan beter bepalen waar de bel mag komen.

Flesje en rietje

De laatste optie is een flesje dat je kan inknippen met een gaatje gemaakt in de dop. In het gaatje plaats je een rietje. Dicht eventuele kieren af tussen het rietje en de dop. Dip het rietje in het sopje. De bel die je dan "blaast" heeft al voordeel dat hij van binnen een stuk koeler is, de lucht erin komt namelijk niet uit jouw longen. Dat zorgt dan weer dat het warmteverschil bij deze optie kleiner is en de bel langer heel blijft.

Fotograferen

Aangezien ik dit stukje ook schrijf omdat ik lid ben van de Fotowerkgroep Kieknou geef ik ook graag wat tips over het fotograferen van de ijsbellen.

- Zoals al eerder aangegeven: zorg dat er weinig of geen wind is. Mocht dat er toch zijn kan je proberen de ijsbellen af te schermen met een paraplu.
- Om de ijskristallen goed in beeld te brengen is tegenlicht of zijlicht mooi.
- Je kan zelf een hoopje sneeuw maken op een tafel en daar de bellen op blazen. Op die manier kan je op een hoogte werken die voor jou prettig is.
- Wil je je ijsbellen delen? Vanuit de IVN zien ze graag de ijsbellen die gemaakt zijn!
- Tag op Instagram [ivnnatuureducatie](#) [#ivn_natuurlijefhebbers](#) [#ijsbellen](#) en uiteraard onze eigen afdeling [#ivnlaarbeek](#)

Weetje -2
Bekijk de ijsbel goed. Zie je de ijskristallen zitten? Al die kleine kristallen bij elkaar lijken wel kleine kunstwerken op je bel. Wist je dat ijskristallen altijd zeshoekig zijn als je ze onder de microscoop bekijkt? Dit komt omdat de watermoleculen zich rangschikken in een zestallig patroon.

Bronnen

<https://www.ivn.nl/ouders-en-scharreلكids/nieuws/doe-tip-ijsbellen-blazen>
<https://www.popsci.com/how-to-freeze-soap-bubbles-into-ice-orbs/>
<https://wikikids.nl/Ijskristal>
<https://www.steampoweredfamily.com/activities/creating-the-perfect-frozen-bubble/>

BOOMFEESTDAG

2021

Boomfeestdag bij IVN Laarbeek

'Een kwartier is zó voorbij, zeker als je de nadruk op het spel legt', zo waarschuwde Antoinette van Bree de vrijwillige 'docenten' voor Boomfeestdag 2021 tijdens de informatieronde op 1 november. Al enkele weken tevoren hadden zij en Wilma Martens de uitnodiging doen uitgaan voor deze taken. En met succes.

Doel van het project

De volgende drie weken zouden die vrijwilligers hun kennis en kunde moeten overdragen aan de Laarbeekse scholieren van groep 6. Het doel: leerlingen inzicht geven in de functie van bomen en hun nut voor de natuur en de mens. Op een later tijdstip zullen zij in samenwerking met de gemeente Laarbeek op diverse plekken bomen gaan planten (*is inmiddels al gebeurd*).

Onderdelen van het project

De lessen aan de kinderen bevatten een zestal onderdelen. Het eerste deel is luisteren naar een gezamenlijke presentatie met beelden op een projectiescherm. Daarna is er een korte pauze met een drankje. Dan volgen de vijf andere delen die elk een kwartier duren en bestaan uit kennisoverdracht en een spel of activiteit. Elk lesje heeft een eigen doel:

- Welke voedingsproducten hebben met bomen te maken?
- Welke vruchten en zaden behoren bij welke boom?
- Hoe hoog worden bomen en hoe kun je ze ongeveer meten zonder erin te klimmen?
- Hoe groeit een boom en kun je zien hoe oud hij is?
- Welk nut hebben bomen voor insecten?

Actieve elementen

Wilma en Antoinette hebben op kundige wijze bij elk les onderdeel een spelelement bedacht, waardoor de lesstof voor de leerlingen gaat leven: een sjoelspel met namen van bomen, schijven van een boomstam, waarop ze jaarringen kunnen tellen, met een stethoscoop naar de sapstroom van een boom luisteren, verpakkingen van voedingsproducten sorteren, met een driehoek de hoogte van een boom meten. En zie daar hoe geïnteresseerd de kinderen de lessen volgen!

Zo te zien waren het zeer nuttige dagen. Toch jammer dat deze ochtend voor enkele scholen niet kon doorgaan in verband met corona.

Bedankt Wilma en Antoinette; dank aan de scholen en natuurlijk ook aan de vrijwillige 'leerkrachten' van IVN Laarbeek!

Tekst en foto's: Ton op den Buijs

De jonge natuuronderzoekers

Vele natuurtijdschriften liggen klaar om verwerkt te worden in een placemat.

Alle kinderen mogen natuurafbeeldingen zoeken die hun aanspreken.

Netjes uitgeknipt worden ze opgeplakt op een groot vel papier.

Woensdag 15 september

Een ontmoetingsbijeenkomst van oude en nieuwe leden. We hebben een mooie groep van 21 kinderen, gelijk verdeeld over jongens en meisjes.

We starten met een voorstellingsrondje zodat we niet helemaal vreemd tegenover elkaar staan. De kinderen zijn enthousiast en erg benieuwd.

Ondertussen worden de placemats geplastificeerd om ze op een later tijdstip aan de kinderen te geven.

Een leuke gezellige eerste bijeenkomst.

Nu maar hopen dat het veel gaat regenen, want de volgende keer gaan we op zoek naar paddenstoelen.

Een scala aan verschillende onderwerpen komt aan de orde.

Het ziet er na een uur hard werken goed uit.

De kinderen gaan daarna, onder leiding, de omgeving van de Bimd verkennen.

Paddenstoelen zoeken

Blauwe kaasjeszwam

Grote stinkzwam
Ineke Groenendaal

Teervlekkenzwam

Berkenzwam

Gerrit Post

Koraalzwam

Levermelkzwam

van IVN Laarbeek

Woensdag 13 oktober

Heerlijk herfstweer. Rond half 2 zijn de kinderen verzameld bij het Torrenvenbos voor een zoektocht naar paddenstoelen. Cees geeft de opdracht mee om te zoeken naar de kleinste en de grootste paddenstoel. Gewapend met een spiegeltje, om de paddenstoel van alle kanten te kunnen bekijken zonder die af te breken, gaan we in vier groepjes op pad. Nog geen twee meter het bos in zien we een grote hoeveelheid sparrenkegelzwammetjes.

Een goed begin. Het enthousiasme is gewekt. Maar daar blijft het niet bij. Wat staan er veel paddenstoelen!! Grote kastanjeboeten met, jawel, aan de onderkant gaatjes waarin de sporen kunnen rijpen. Een paddenstoel maakt geen zaden maar sporen. Daarnaast heeft een paddenstoel geen wortels maar draden. Twee dingen om goed te onthouden.

Gaatjes en plaatjes

Aan de onderkant kunnen ook plaatjes zichtbaar zijn zoals bij de vliegenzwam. Ook hierop worden sporen gevormd. Om het nog uitgebreider te maken zijn er ook nog buikzwammen zoals de aardappelbovist, die in grote aantallen aanwezig was. In de buik zitten de sporen. Om jullie enkele namen in herinnering te brengen noem ik er enkele op: **blauwe kaaszwam - teervlekkenzwam - heksenschermpje plooiervoetstuiwzwam - parelstuiwzwam - levermelkzwam - de grote stinkzwam - een berkenboom vol berkenzwammen - kleverig koraalzwam.**

Enfin, teveel om op te noemen. Tussen de hei zien we ook nog een nestzakje van de tijgerspin. Om op onze opdracht terug te komen, het meniezwammetje is de kleinste en de tonderzwam de grootste. Goed gewerkt kinderen. Hopelijk heeft het de liefde voor de paddenstoelen aangewakkerd.

Woensdag 10 november

Cees ziek en Antoinette geen stem. Hoe moet dat nou? Geen probleem. We hebben nog drie leiders. Samen met hen gaan de kinderen verdeeld over 3 groepjes een zoektocht lopen. Onderweg komen ze 14 natuuropdrachten tegen die op oranje boombladeren staan, dus makkelijk te vinden. De antwoorden worden op een vel papier ingevuld. Voor de jongste kinderen is het lezen van de opdrachten nog wat moeilijk, maar we zijn er om elkaar te helpen.

Na de tocht staat de limonade en wat lekkers klaar. De antwoorden worden nagekeken en het winnende groepje krijgt daarvoor een gum. Buiten worden herfstbladeren gezocht om er binnen een mooi werkstuk van te maken met wascokrijt. Heerlijk buiten bezig geweest! Nu kan ook iedereen het placemat mee naar huis nemen. Tot de volgende bijeenkomst!

Antoinette

Groenlingen zijn verzot op zonnebloempitjes.

Foto: Jowan Iven

Nationale Tuinvogeltelling 2022

Word jij ook zo blij van al die vogels in de tuin? Vooral in de winter, als de dagen kort zijn en de nachten koud, komen de vogels graag naar de tuin. Er is nu minder voedsel in de natuur, maar de vogellijfjes vragen juist extra energie. Vogels zijn dol op een pindasnoer of pindanetje, op vetbolletjes, gedroogde meelwormen en zonnebloempitjes.

Vogelbescherming Nederland wil graag weten hoe het gesteld is met de tuinvogels. Om ze beter te kunnen helpen en beschermen. Van vrijdag 28 tot en met zondag 30 januari 2022 is daarom weer de Nationale Tuinvogeltelling. Op de website van de Vogelbescherming kun je er alles over lezen. Ook al weet je nog niets van vogels, op de website vind je van alles om je te helpen. Kijk op www.vogelbescherming.nl/tuinvogeltelling

Doe jij ook mee?

Beleef de natuur

De jonge natuuronderzoekers

Zaden en vruchten

September: kennismaking

In september zijn we met het nieuwe seizoen gestart. Omdat er weer een aantal nieuwe kinderen (en leiding) bij zijn gekomen, zijn we begonnen met wat introductie-spelletjes om elkaar beter te leren kennen. Deze spelletjes blijken ook handig om alvast wat energie kwijt te kunnen want daaraan is zeker geen tekort deze bijeenkomst. Na de spelletjes heeft Jo wat verteld over zaden en vruchten. De kinderen hebben zelf ook allemaal zaden en vruchten meegenomen van thuis, dus er zijn genoeg voorbeelden om te bespreken en te bekijken. Dat stilzitten valt niet mee, daarom zijn we na het praatje van Jo nog even naar het blotevoetenpad geweest. Lekker over stenen, door de modder en in het water!

Sophie, Esmee, Valerie en Hilke hebben thuis goed hun best gedaan voor de vogels. Ze hebben een slinger gemaakt met allerlei lekkers, om de vogels de herfst door te helpen.

Beleef de natuur

van IVN Laarbeek

Donderdag 14 oktober hebben we met de jeugdgroep een bezoek gebracht aan het atelier Theo de Jong. Theo zet dierskeletten op en hij heeft, naast zijn collectie in het Erfgoedhuis in Eindhoven, een atelier in Aarle-Rixtel. We zijn verast door de prachtige collectie die Theo hier heeft staan. Theo vertelt hoe hij al sinds zijn 9de levensjaar bezig is met het conserveren en opzetten van dierskeletten. Nu doet hij samen met archeologen onderzoek naar de eetgewoonten van mensen vroeger, onder andere op basis van opgravingen bij kastelen. Zo kan men te weten komen wat mensen vroeger aten, maar ook waar dit eten vandaan komt.

Theo vertelt hoe hij de skeletten preserveert en over verschillen in gebitten en schedels, maar ook over overeenkomsten tussen skeletten van vogels, vissen en zoogdieren.

Het meest indruk op de jeugd maken echter de potten met foetussen op sterk water, zoals een biggetje met 6 pootjes en een tweede stel hersenen dat buiten het lichaam groeit. Het was een heel leerzaam en interessant bezoek. Dank, Theo!

Marrit

skeletten kijken en knutselen

November stond in het teken van paddenstoelen. De avond begon met een presentatie door Jo, waarin verschillende soorten paddenstoelen besproken werden. Vervolgens mochten de kinderen zelf op zoek naar paddenstoelen rondom de Bimd. Weer terug binnen werden de geknutselde egeltjes van de vorige bijeenkomst verder afgemaakt en geverfd met alle kleuren van de regenboog. Er werden zelfs nog een paar mooie herfstschilderwerkjes gemaakt!

Natuurlijk koken met Annette

Hoe maken we verse kruidenthee?

Kruidenthee of tisane, wordt steeds meer populair. Het is een warme drank op basis van kruiden, fruit, bloemen en specerijen en een goed alternatief voor gewone thee en koffie. Het is verfrissend en gezond, maar je kunt het ook voor medicinale doeleinden gebruiken.

De thee kan worden gezet van slechts één of van een mengsel van kruiden.

Sommige theesoorten worden van de bloemen gezet, zoals kamillethee en andere thee wordt van blad, zaden of wortel gezet, zoals goudsbloem- of gemberthee.

Sommige kruiden zijn sterker van smaak dan andere, maar over het algemeen zijn 3 theelepels fijngehakte kruiden voldoende voor één kop thee. Van gedroogde kruiden heb je maar één afgestreken theelepel nodig omdat gedroogde kruiden meer geconcentreerd zijn.

Als je verse kruiden gebruikt, dan pluk je naar keuze 7 tot 9 kruidentopjes of takjes (ca. 3 cm lang) en doe deze in een glas of theepot. Overgiet het geheel met water van ongeveer 90 graden Celsius. Laat de kruidenthee 10 minuten trekken. Eventueel kun je nog een takje van het betreffende kruid in het kopje doen zodat het er dan extra feestelijk uitziet.

Gebruik je gedroogde kruiden, doe dan 1 theelepel per kop en giet er kokend water op. Dek het glas of de pot af en laat het 5-8 min trekken. Niet langer, want dan wordt de thee te sterk en dat is niet lekker. Beter wat meer kruiden gebruiken en korter laten trekken.

Kruiden hebben naast de smaak ook meestal een medisch effect. Sommige kruiden helpen om te ontspannen,

andere zijn goed tegen de verkoudheid of zijn urineafdrijvend. Als je het effect niet kent, is het goed om af te wisselen en niet te vaak of te veel te gebruiken.

Munt wordt meestal gebruikt, want dat geeft een gezonde en lekkere kruidenthee. En er zijn heel veel soorten munt met allemaal verschillende smaken, zoals pepermunt, kruisemunt, appelmunt.

Van de volgende planten is bekend dat je er een lekkere thee van kunt zetten: aardbei, brandnetel, melde, citroenverbena, citroenmelisse, honingblad, kamille, Marokkaanse munt, pepermunt, salie.

Recept: Muntthee met kaneel en gember.

- 2 takjes verse munt
- 1 schijfje geschilde gember
- 1 kaneelstokje
- eventueel een beetje honing

Actie supermarkt Plus van Balkom

Foto: Ton op den Buijs

Onder de titel 'Geef jouw club een steuntje in de rug' organiseerde supermarkt Plus van Balkom in Beek en Donk een spaaractie met sponsorpunten die je kon doneren aan jouw vereniging.

Op vrijdag 3 december was de officiële uitreiking van de cheque aan IVN Laarbeek. Een mooi bedrag was er bijeen gesponsord:

€ 624,00

Bea Jansen van Plus overhandigde de cheque aan Marleen Verboven.

Dank aan alle mensen die bij Plus hun boodschappen deden en het IVN steunden en dank aan Plus van Balkom voor deze mooie actie!

Op de foto van links naar rechts:
Annette Brand, Ben Swinkels, Marleen Verboven van IVN en Bea Jansen van Plus.

Welke boom is dit?

door Koen Brand

Tulpenboom (Liriodendron tulipifera)

Toen ik iemand vertelde dat ik dit keer een artikel zou gaan schrijven over de tulpenboom, was zijn eerste reactie: 'O, de magnolia'. En dan zijn we direct bij de naamsverwarring. De Nederlandse naam van de magnolia is beverboom.

Noord-Amerika

De boom die ik dit keer bespreek is dus de boom met als officiële Nederlandse naam Tulpenboom. Deze soort komt oorspronkelijk uit het oosten van Noord-Amerika. Het oudste exemplaar van het vasteland van Europa staat in de Hortus botanicus in Leiden. Deze boom is op 12 oktober 1716 gezaaid door prof. Herman Boerhave, die toen de leiding had over de hortus. Deze boom is nu dus al 305 jaar oud!

Bloem: vorm van een tulp

De Nederlandse naam van de boom is afgeleid van de bloem, die wel lijkt op een tulp. (zie foto hieronder). De bloemen hebben drie groene buitenste kelkbladen en zes binnenste bloemblaaden die geelgroen zijn met onderaan wat oranje. Pas wanneer de boom zo'n 15 jaar oud is komen de eerste bloemen.

Blad: vorm van een tulp ?

Maar er zijn ook mensen die zeg-

gen dat de naam tulpenboom is afgeleid van de vorm van het blad. Ik vind de link naar de bloem waarschijnlijker. De meeste tulpenbomen hebben een egaal groen blad, maar er is een cultivar die een gevlekt blad heeft.

Het exemplaar op de foto hierboven is duidelijk kleiner en jonger. Het is een van de bomen die in Aarle-Rixtel is geplant in de Molenstraat, ter vervanging van dode esdoorns.

Villa in Helmond

De grootste tulpenboom die ik ken staat in Helmond. Tegenover de Warande staat aan de Aarle-Rixtelweg de villa die de fabrikantenfamilie van Thiel in 1930 heeft gebouwd.

In de voortuin staat, onopvallend naast de grote eiken, een tulpenboom van naar schatting 30 meter hoog. Het is alleen de vraag hoe lang deze boom nog behouden blijft. De afgelopen twee jaar zie ik namelijk zwammen aan de stamvoet.

Braakbal van een roodborst

De meest bekende braakballen zijn die van de uilen. Maar ook verschillende andere vogelsoorten produceren braakballen. Eigenlijk kun je er vanuit gaan dat alle roofvogels, vissen en insecteneters wel braakballen uitstoten. Zeker die soorten die hun prooi, in een keer volledig inslikken.

De onverteerbare delen van die prooi worden dan uitgebraakt.

De braakballen van uilen zijn vaak makkelijk te vinden, omdat deze vogels meestal op dezelfde rustplaatsen zitten en zij ze daar achterlaten. De braakballen van reigers en ijsvogels zie je niet zo vaak; die vallen meestal in het water en spoelen dan weg. Die van de insecteneters zijn erg klein en kunnen overal liggen.

Na mijn pensioen heb ik het fotograferen weer opgepakt en beschik ik ook over een eigen fotohutje. Daar trof ik dit roodborstje en toen ik de foto's op mijn pc aan het bewerken was, zag ik dat deze net een braakbal uitbraakte. Een gelukstreffer die ik graag met jullie wil delen, zo vaak krijg je dit niet te zien, lijkt me.

Jos Dijstelbloem

Geen 'nootuitgang' in hazelnoot

Ieder jaar vond ik bij mijn hazelnooten zo'n 5 tot 20% noten die waren aangetast. Er zat dan een klein gaatje in zo'n noot. Het is de 'nootuitgang' van de hazelnootboorder (*Curculio nucum*) of hazelnootsnuitkever.

Dit jaar géén!

Dat verschijnsel is niet bijzonder. Wel bijzonder is dat ik dit jaar bij de enkele kilo's hazelnooten die ik geoogst heb er niet één gevonden heb met zo'n 'nootuitgang'. Hebben meer mensen die ervaring? De natuur is dus ieder jaar anders, je moet het maar afwachten.

Leefwijze van de hazelnootboorder

De larven kruipen tot wel 15 cm diep in de grond en verpoppen zich pas in de zomer van het komende jaar, of de zomers van één of twee jaar daarna. Wat heeft ze bewogen om zich dit jaar niet te verpoppen? Misschien zijn er volgend jaar extra veel van deze kleine booswichten in onze hazelnooten.

Wil je er meer van weten, tik dan in op je computer: 'Hazelnoot gaatje' en er verschijnt genoeg informatie. De afgebeelde noten zijn van 2020.

Jo Kicken

Perenroest

Net als de gaatjes van de hazelnootboorder is perenroest een verschijnsel dat we in de nazomer kunnen waarnemen. Als je dit op de bladeren van je perenboom aantreft staat er waarschijnlijk binnen 200 meter (maar misschien wel enkele kilometers verderop) van je perenboom een jeneverbes.

De Junisperus is de winterwaardplant waar de perenroest zich in het voorjaar ontwikkelt. De sporen kiemen en vormen de geslachtelijke sporen oftewel de basidiosporen. Deze sporen worden meegevoerd door de wind en kunnen perenbomen infecteren.

Vervolg 'Perenroest'

Op de bladen van de peer kunnen 2 typen basidiosporen terechtkomen die uiterlijk niet verschillen maar + of - type kunnen zijn.

Die sporen zijn haploïd, ze hebben van ieder chromosoom maar één exemplaar (n). Na een heel ingewikkeld proces versmelten cellen van beide kruisingsstypen (+ en -) met elkaar, maar de kernen versmelten (net als bij veel andere schimmels) nog niet.

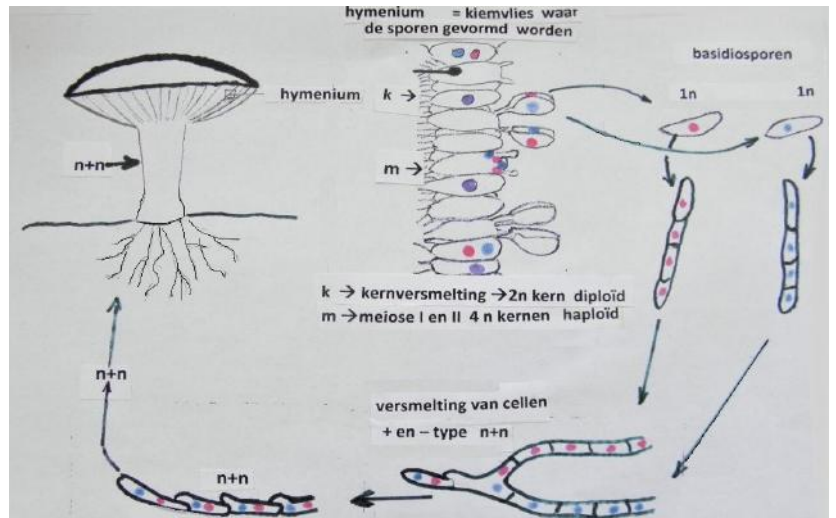
Het zo ontstane 2-kernige mycelium ($n + n$) vormt twee- of meercellige sporen die kunnen ontkiemen op de jeneverbesplant. Het mycelium in de jeneverbesplant vormt vele basidia (sporendoosjes). In ieder basidium versmelten de 2 kernen (een + kern en een - kern) tot een ($2n$) diploïde kern.

Er volgt dan meteen de meiose (sporenvorming) en nu ontstaan in ieder basidium 4 haploïde basidiosporen 2 + sporen en 2- sporen die de waardplant (de peer) kunnen infecteren.

Aan de onderkant vormt de schimmel een wratachtig iets dat sterk vergroot lijkt op een koeien- uier met soms 3, 4, 5 of 6 spenen. De namen hiervan die bespaar ik jullie en mezelf.

Dit is de hoofdlijn van een sterk vereenvoudigd verhaal. Het hele proces is in feite nog ingewikkelder en daarbij wemelt het in de boeken ook nog van onnodig veel moeilijke namen.

Tekst en foto's: Jo Kicken

Bij paddenstoelen worden die sporen verspreid en vormen een mycelium. Die mycelia kunnen lang groeien. Als cellen van een + mycelium en van een - mycelium bij elkaar in de buurt komen dan groeien ze naar elkaar toe en versmelten 2 cellen, maar de kernen niet. Het nieuwe $n + n$ mycelium groeit veel krachtiger en vormt op een gegeven moment de bekende paddenstoelen. En dan is de levenscyclus rond!

De eerste boom van het Laarbeekersbos

'We beginnen, naar Brabantse gewoonte, met een bakske koffie'. Zo begint Jos Gruijters, bestuurlid van Stichting Laarbeekersbos, zijn welkomstwoord ter gelegenheid van de officiële opening van het Laarbeekersbos in Aarle-Rixtel. Na de koffie en thee gaat hij rond met heerlijke Laarbeekersbosgebakjes, een product van de plaatselijke bakker.

Idealisme

Vele vrijwilligers hebben, onder leiding van de bestuursleden van de Stichting, geholpen het terrein 'boomrijp' te maken. Nu is het zover. Na het inleidende woordje van Jos, mag Bert zijn verhaal doen. En dat doet hij met humor en tegelijkertijd ernst. Zijn verhaal gaat over idealisme en emotie, tegenover materialisme. Zijn grond was het immers. En Bert wil de natuurwaarde ervan behouden voor de toekomst. Vandaar de keuze voor een gebeurtenissenbos, een herdenkingsbos voor iedereen die daar een boom wil planten.

En dan is het moment daar: Wethouder Monica Slaets en initiatiefnemer Bert Lemmens planten de eerste boom, een zilverlinde, een boom met de symboliek van rechtvaardigheid, vriendschap, liefde en vruchtbaarheid.

Meer informatie op www.laarbeekersbos.nl

Paddenstoelenwandeling in de Warande Helmond

'Veel mensen hebben pas paddenstoelen gezien, als ze een vliegenzwam hebben ontdekt'. Met woorden van deze strekking begint Dieny van den Heuvel haar uitleg bij de paddenstoelenwandeling door de Warande op zondag 10 oktober jongstleden. Helaas hadden Antoinette en Dieny die tijdens het voorwandelen niet gezien. Waar de natuur niet voor zorgt, zorgen de gidsen voor. Een omgevallen vliegenzwam in het begin van de Warande meegenomen en op onze route neergezet. Stout, welnee! Dieny haalt het kleine exemplaar tevoorschijn en tovert er een kaboutertje bij. Sjors (7) en Huub (6) kijken haar verwonderd aan. 'Echte kaboutertjes zijn precies zo klein als deze, dus kijk goed en probeer ze te vinden. De kinderen kijken verwonderd, alsof ze het niet geloven.

Bij de Bijenhal had Antoinette van Bree daarvoor al over de geschiedenis van de Warande verteld. Zestien wandelaars luisteren geïnteresseerd. Een warande is een gesloten jachtterrein. De Warande in Helmond behoorde toe aan de Heren van Helmond. De laatste Heer was Carel Frederik Wesselman. De huidige vorm van de Warande dateert uit 1757, de oudste aanplant van bomen geschiedde in 1834. Er staan bomen van meer dan 180 jaar oud.

Na deze inleidingen lopen we naar de bostuin. Aangelegd op de plek waar vroeger het hertenkamp was. Deze tuin is voorzien van enkele bijzondere bomen die je niet in het bos tegenkomt, zoals de

moerascypres, een naaldboom die zijn naalden laat verkleuren in overweldigend oranje en ze daarna laat vallen. Ook kun je er de vaantjesboom en de Kaukasische vleugelnoot vinden. Tijdens de vruchtdracht van deze boom is de vrouwelijke vleugelnoot gemakkelijk te herkennen aan de lange, hangende strengen met nootjes.

Wat verderop is een eikenbos aangeplant door de stadscarnavalsvereniging ter gelegenheid van hun 33-jarig bestaan. Niet bijzonder zou je zeggen, maar in de cirkel staan tientallen verschillende soorten eikenbomen. Bij de oude klim-wilgenboom staan we stil om de tonderzwam en inktzwammen te bekijken en erover te vertellen. Even verder wordt het kerkhofeiland niet overgeslagen. Antoinette vertelt in het kort de geschiedenis.

Bij het informatiebord groeien een groep gekraagde aardsterren, het eikelbekertje en de witte ridderzwam. Even voorbij het eiland komen we in de buurt waar ieder jaar een kolonie reigers hun nesten bouwt. In de maanden april/mei de moeite waard om een kijkje te nemen.

Langs het pad vinden we de zwarte trilzwarte trilzwam, de langsteelfranjehoed, de roestbruine kogelzwam en de houtskoolzwam.

De tijd gaat snel als je zoveel te zien en te vertellen hebt. Daarom slaan we de beukenberg over en gaan op de terugweg. Ook daar worden we verrast door enkele mooie soorten: de witte kluijeszwam, de rechte koraalzwam, de scherpe schelpzwam en de oranje rode stropharia.

Ook is er aandacht voor de herfst. Het verkleuren en vallen van de bladeren en de bijzonderheden van bomen.

Op de weg terug lopen we langs de Adam-en-Eva-boom: een grote eik die omhelst wordt door de takken van een grote beuk. De eik wordt gezien als mannelijk en de beuk als vrouwelijk. Vandaar de naam. Tot slot lopen we via het hoofdpad terug naar de auto's. Hier worden we

nog verrast door de parelstuifzwam, de eikhaas, het houtknoopje en de grofplaatrussula. Het was een aangenaam en geïnteresseerd publiek. Fijn om mee te wandelen.

Antoinette en Ton

Beleef de natuur

Wat een heerlijk weer op de Natuurwerkdagen van vrijdag 5 en zaterdag 6 november!

Ze staan vooral in het teken van snoeien en omdat veel struiken het laatste jaar stevig zijn gegroeid, moet er op een gegeven moment toch wel het mes, of liever de snoeischaar, in. Flink takken worden gezaagd of geknipt en kort gemaakt. Andere mensen helpen met het versjouwven van het snoeisel naar de rand van de tuin, waar een houtwal is. Gerrit noemt dat de ril (een hoogte tussen twee vlakke terreinen, een soort dijkje) tussen de volkstuin en natuurtuin De Bimd.

Elders in de tuin is José bezig met het kort maken van de jonge wilgen. De lange sprietten van de uitlopers worden kort aan de stam afgeknipt. Piet en Bert hebben een bosuilenkast opgehangen en gaan nu de dode takken aan een hoge boom wegzagen. Daar is een flinke ladder voor nodig. Met tweeën zetten ze het lange gevaarte tegen een dikke tak op wel 5 tot 6 meter hoogte. Bert zaagt een deel weg. De grootste tak weghalen is te gevaarlijk. Die valt uiteindelijk zelf wel omlaag. Dus ruimen de mannen hun afgezaagde tak op, brengen de ladder terug en gaan verder met het afwerken van een vogelkast. Op het dakje komt een laag bitumen.

Intussen zijn in de keuken de mensen van de catering bezig met koffie en soep. Het waren twee intensieve dagen. Dank aan alle medewerkers!

Tekst en foto's: Antoinette, Adrienne en Ton

De slag om de Aa bij Eikenlust

Rivierdonderpad versus Zwartbekgrondel

Marcel Cox

Als waterwerkgroep zijn we graag op zoek naar onder andere bijzondere vissen binnen de gemeente Laarbeek. Beschermde soorten of zeldzame soorten vinden is daarbij een sport. Enkele jaren geleden is het ons gelukt om in de Aa bij kasteel Eikenlust de rivierdonderpad te vangen. Dit is een kleine (tot ca 13 cm) nachtactieve bodemvis. Overdag is hij te vinden tussen stenen en andere vormen van beschutting als boomwortels of tussen oeverbeschoeiing. De soort heeft een brede afgeplatte kop, grote bek en zeer grote borstvinnen. Het bijzondere aan deze vis is dat het mannetje de eitjes bewaakt, nadat het vrouwtje de eitjes in een nest heeft gelegd in de periode maart - april. De soort is vrij zeldzaam en heeft de status kwetsbaar op de rode lijst.

Zwartbekgrondel

De zwartbekgrondel prefereert harde, steen- of zandachtige bodems als voorplantingssubstraat. Juveniele zwartbekgrondels verblijven bij voorkeur op met waterplanten begroeide humusrijke modderige en zandige bodems. Hier kunnen ze predatie vermijden. Het dieet van deze alleseter bestaat voor het grootste gedeelte uit mosselachtigen, maar ook uit kreeftjes, muggenlarven, zoöplankton, viseieren en vislarven. Zwartbekgrondels paaien twee tot vier keer per jaar.

Zwartbekgrondel concurrent voor Inheemse vissoorten

Uit onderzoeken komt naar voren dat de zwartbekgrondel de inheemse visfauna negatief kan beïnvloeden. Afname en verdringing van inheemse vispopulaties worden zeer waarschijnlijk veroorzaakt door een combinatie van het agressieve gedrag en voedselcompetitie met de zwartbekgrondel.

In een laboratoriumexperiment is het agressief gedrag van zwartbekgrondels tegenover rivierdonderpadden aangetoond. Uit onderzoek komt ook naar voren dat de zwartbekgrondel voedselbronnen uitput en daardoor inheemse vissoorten kan wegconcurreren.

Het is aannemelijk, volgens onderzoekers, dat inheemse Nederlandse soorten, zowel riviergrondels als andere vissoorten, waaronder de rivierdonderpad, de kleine modderkruiper en het biermpje, worden verdreven uit hun habitat. Uiteindelijk kan dit ertoe leiden dat vertegenwoordigers van de verdreven soorten vatbaarder worden voor predatie, minder voedselbronnen tot hun beschikking hebben en zich zelfs slecht of niet meer kunnen voortplanten.

Daarnaast predeert de zwartbekgrondel op de eieren en juveniele stadia van vissoorten. Verder is bekend dat de zwartbekgrondel in hoge dichtheden kan voorkomen.

Rivierdonderpad Bron: blikonderwater

Naast de vangst van de rivierdonderpad vingen we enkele jaren geleden ook de zwartbekgrondel. Dit is een exoot. Deze vis heeft net als de rivierdonderpad de ogen hoog in de kop. In tegenstelling tot de bruingekleurde rivierdonderpad is de zwartbekgrondel geelgrijs van kleur met geblokte tekening. Daarnaast zijn de buikvinnen vergroeid tot een zuigschijf, waarmee de vis zich vast kan zetten op een stenige ondergrond. Hoewel de vis zwartbekgrondel heet is deze juist te herkennen aan een duidelijke zwarte vlek achterin de voorste rugvin.

De zwartbekgrondel (*Neogobius melanostomus*) komt oorspronkelijk voor in de stroomgebieden van rivieren rond de Kaspische Zee, de Zwarte Zee en de Zee van Azov. In Nederland werd de soort in december 2004 voor het eerst in de Lek waargenomen. Vermoed wordt dat de zwartbekgrondel in Nederland is geïntroduceerd via lozingen van ballastwater van schepen.

*Rivierdonderpad, mannetje beschermt eitjes
Bron: blikonderwater*

Vooruitzichten niet goed

De kans bestaat dat dit ook negatieve gevolgen heeft voor andere fauna zoals mosselen, kreeftjes en zoöplankton. Wat de werkelijke impact is van deze vissoort in de Nederlandse wateren zal de tijd uitwijzen.

Met deze kennis zijn we afgelopen najaar teruggegaan naar de Aa bij Eikenlust. Helaas bevestigt ons veldwerk de conclusies van de onderzoeken. We hebben heel veel zwartbekgrondels gevangen, iedere schep was raak. Helaas hebben we geen rivierdonderpad meer kunnen vangen. Het is spannend wat de toekomst ons brengt en of er weer een natuurlijk evenwicht gaat ontstaan, maar voorlopig ziet het er niet goed uit.

Inventariseren in de Aa

(Waterwerkgroep 23 oktober)

Nog een keer op pad met de waterwerkgroep dit seizoen. Te laat om in poelen naar amfibieën te gaan zoeken. Voor vissen inventariseren in de Aa is het nog niet te koud.

Vandaag hebben we afgesproken bij Eyckenlust. Met waadpak aan stappen enkelen van ons de Aa in. Marcel, begeleid door zijn zoontjes, gaat op zoek aan de kant van het stilstaande water van het afleidingskanaal.

We vinden heel wat vissen vandaag: zwartbekgrondel, marmergroundel, zonnebaars, driedoornige stekelbaars, baars, zeelt, bermpje, kleine modderkruiper, rietvoorn. Enkele vissende jongens vonden een snoek in een sloot aan overkant van de zandweg.

Tekst en foto's: Anita Slaats-Damen

Speurtocht paddenstoelen op Grotel

(Plantenwerkgroep, zaterdagochtend 2 oktober)

Het is even wennen, zaterdagochtend in plaats van maandagavond. Met slechts een beperkt groepje gaan we op pad. Wel is tot onze verrassing Joke Tan vandaag weer mee op pad. Expert deze ochtend, degene die van veel paddenstoelen de namen kent, is Hetty.

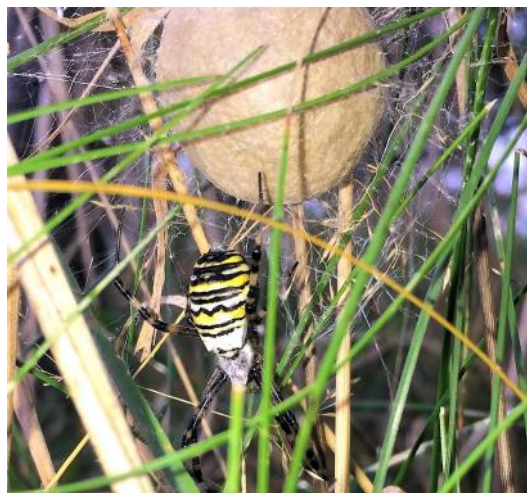
Naast paddenstoelen zijn er ook altijd andere planten en dieren waar we met verwondering van genieten. Zoals een tijgerslak, een gewone doodgraver (kever), een galappelwesp en een tijgerspin met nestje.

Paddenstoelen waarvan ik namen heb genoteerd zijn de volgende: Veel aardappelbovist, echte elfenbank, plooi-voetstuiwzwam, eekhoortjesbrood, gele korstzwam, gele hoorntjes, paarse dennenzwam, koraalzwam, vliegenzwam, helmmycena, zwavelkop, krulzoom, plooi-vlieswaaier, berkenzwam, meniezwammetje, melkzwam, gewoon elfenschermpje, bundelcolibia, taailing, bottercolibia, platte tonderzwam, grauwigroene hertenzwam, peksteel, waaierzwam, en (als kleinste) eikeldopzwammetjes.

Verder waren er ook nog paddenstoelen waar ook Hetty en 'zoeken op internet' geen uitsluitsel gaven over de naam. Twee uur, een toch klein wandelingetje, veel gezien en zeker genoten!

Links plooi-vlieszwammetjes, rechts tijgerspin met nestje

De slechtvalk als achterbuur in Beek en Donk

Door: Pascale Vullings, ecooloog en natuurliefhebber

Als ecooloog ben ik dagelijks bezig met de bescherming van de Europese en Nationaal beschermde planten- en diersoorten. Als ik eenmaal thuis kom na een werkdag blijven mijn ogen alert en oren gespitst voor de dieren rondom mijn huis. Diverse zangvogels fluiten vrolijk in mijn achtertuin en een egel bouwt zijn huisje met de bladeren die ik voor hem heb laten liggen op het gras.

Eenden, duiven en spreeuwen op het menu

Op hun menu staan vaak middelgrote vogels zoals eenden, duiven en spreeuwen, die ze wel tot drie kilometer afstand kunnen zien. Ze hebben dus erg goede ogen. Maar dat is nog niet alles. Ze zijn het snelste dier ter wereld! Als ze eenmaal hun prooi hebben gekozen, volgt een spectaculaire duikvlucht, waarbij ze een snelheid rond de 350 km/u kunnen halen. Regelmatig zie ik een sneeuwwoolkje van witte veren op de kerktorens verschijnen. Het paartje slechtvalken is samen een duif aan het nuttigen.

Op de Rode Lijst

Gelukkig gaat het in Nederland weer steeds beter met de slechtvalk, maar deze roofvogels zijn wel gevoelig voor verstoring bij hun nesten. Daarom staat de slechtvalk op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels en is hij tevens ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Gelukkig heb ik goed nieuws, het paartje slechtvalken heeft dit jaar

Op de toren van de Leonarduskerk

Eén diersoort springt er toch wel uit: het paartje slechtvalken dat ik elke dag kan bewonderen vanuit mijn huis. Vorig jaar heb ik ze voor het eerst gespot op de torens van de Leonarduskerk in Beek en Donk. Een vogel die je bijna niet kunt missen, hoewel zijn nestlocatie zo hoog ligt. Regelmatig hoor ik ze roepen naar elkaar of naar andere vogels.

Het is niet raar dat ze zich gevestigd hebben in een kerktoeren. Van nature broeden deze vogels op kliffen en op bergwanden en in Nederland broeden ze op hoge stenige bebouwing, zoals kantoorgebouwen, torens, fabrieksschoorstenen en kerken. Dit doet hen denken aan een rotslandschap en het biedt ze perfecte uitkijktorens om uren te kunnen speuren naar lekkere maaltijden.

succesvol gebroed op de Leonarduskerk in Beek en Donk, ter hoogte van de klokken. Er zijn deze zomer maar liefst drie jongen uitgevlogen. De jonge vogels zijn te herkennen aan de bruine kleur, in tegenstelling tot de volwassen vogels met een lichte kleur en blauwgrijs verenkleed op de bovenzijde. Hopelijk blijven ze nog lang inwoners van de gemeente Laarbeek en volgen er nog meer nakomelingen.

Het ree in herfst en winter

Het ree bereidt zich voor op de winter. De kalfjes zijn gegroeid en hun witte stipjes zijn verdwenen. Eind augustus wisselen de reekalfjes van hun roodbruine zomervacht naar de bruingrauwe wintervacht. Midden september volgen de smalreeën en jaarlingbokken (1 jaar oud). Eind september volgen dan de volwassen reeën. In vijf weken krijgen ze een vacht die wel twee keer zo dik is en bestaat uit verschillende lagen waarin wollige onderharen en dekharen.

De haren zijn gevuld met lucht, ze bevatten geen pigment meer. Dit zorgt voor een goede warmte-isolatie die de reeën hard nodig hebben. De kleur van hun vacht is ook een ideale schutkleur in de winter.

In de herfst eet het ree extra veel. De kruidachtige planten zijn grotendeels verdwenen en het ree eet blad en vruchten van struiken, paddenstoelen en akkervruchten zoals mais. Later in de herfst ook eikels en beukennotjes. Door dit vele eten krijgen ze een extra onderhuidse vetlaag. Er wordt ook extra vet rond de organen opgeslagen als reservevoorraad voor de winter. Deze vetlaag is ook nodig, het levert bij verbranding extra energie op; vooral de bokken hebben deze extra energie nodig bij de vorming van het nieuwe gewei.

In de winter gaat het ree nog maar zes keer per etmaal foerageren (eten zoeken). Daardoor verbruikt hij minder energie en hij heeft deze extra tijd ook nodig om het vezelrijke wintervoedsel te verteren. Tenslotte worden de reeën ook veel verdraagzamer naar elkaar. De bok is niet meer territoriaal en accepteert ook andere bokken in zijn voormalige territorium.

Aan het einde van de herfst vormt zich een wintersprong. Deze bestaat meestal uit een bok, een geit met haar kalveren en één of meerdere smalreeën. Een sprong levert ieder ree veel voordeel, namelijk veiligheid, foerageren in voedselrijk gebied, rust en besparing van energie. Als het een strenge winter is zoeken meerdere sprongen elkaar op om samen een grote sprong te vormen van soms wel twintig reeën.

*Judith van Schijndel
Bron: het Ree*

Leestip van Judith

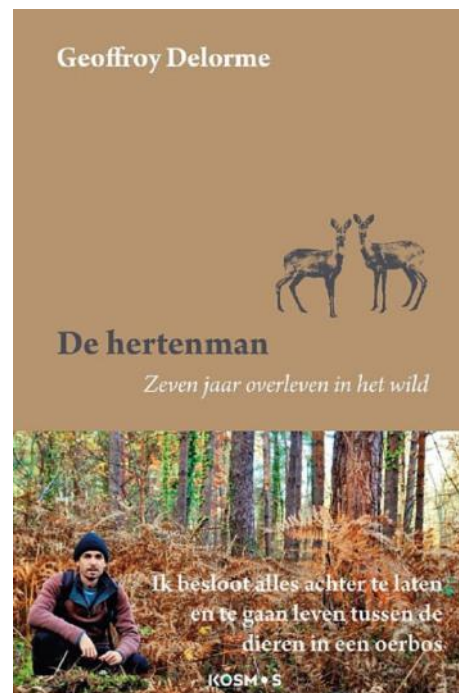
'De hertenman' van Geoffroy Delorme.

Zeven jaar leefde Geoffroy Delorme in de bossen van Normandië. Hij sloot vriendschap met een groep reeën en schreef een boek over zijn emotionele verbinding met het bos. "Doordat we geneigd zijn om mens en natuur te scheiden, denken we de natuur te kunnen beheersen. Dat keert zich uiteindelijk tegen ons."

Delorme sluit zich volledig aan bij zijn 'echte familie', de reeën. Hij bestudeerde hun leefruimte, voegt zich toe aan het patroon van slapen in korte etappes en leerde zich te voeden met planten uit het bos door het voorbeeld van de reeën te volgen.

Inmiddels is Delorme alweer tien jaar uit het bos. Het werd steeds moeilijker voldoende eten te vinden, hij was voortdurend moe en hij kreeg behoefte aan menselijke warmte. Over dit avontuur en zijn relatie met de dieren schreef hij dit boek. Meer dan een survivalgids of ecologisch pamflet is 'De hertenman' een persoonlijk verhaal over hoe Delorme dankzij de dieren een wereld ontdekte die van vitaal belang is voor de mens, maar waarmee het slecht is gesteld.

Judith van Schijndel

Uitslag Rabobank ClubSupport Actie

Voor de ClubSupport actie van Rabobank had IVN Laarbeek zich net als andere jaren ingeschreven. Het doel van IVN: naast de grote zaal een kleine zaal inrichten voor educatieve doeleinden met voldoende digitale hulpmiddelen voor een bijzondere beleving.

De actie eindigde met 187 stemmen aan IVN, die daarmee een bedrag vertegenwoordigden van € 1.444,36.

Dank aan alle stemmers en aan Rabobank!

Agenda

Wandelen met IVN Laarbeek

Alle activiteiten zijn onder voorbehoud. Kijk ook op de website van IVN Laarbeek

Publiekswandelingen

Maximaal 15 personen per gids.

Deelnemers dienen zich wel aan te melden op de website van IVN Laarbeek: www.ivn.nl/afdeling/laarbeek

Natuurtoern: elke laatste zondag van de maand

verzorgt Gerrit Post van 8.30-10.30 uur een wandeling in Natuurtoern de Bimd, Beekseweg 3, 5735 CB Aarle-Rixtel. Toegang gratis, er wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd.

Zo 19 december 2021: Stiphoutse bossen

Tijd: 10.00-12.00 uur

Gids: Frank van Bakel

Start: Parkeerterrein bij Witven, Gerwenseweg van Gerwen richting Stiphout

Zo 9 januari 2022: 't Gerecht, Boerdonkse Kampen

Tijd: 10.00-12.00 uur

Gidsen: Frank van Bakel / Dieny van den Heuvel

Start: Einde Schaapsdijk begin van bosgebied Lijnt / 't Gerecht, 5738RR Mariahout.

Zo 13 februari 2022: Schevelingse Loop

Tijd: 10.00-12.00 uur

Gids: Ria Nooijen / Henk v. Beek / Giel Biemans (res)

Start: Croyse Hoeve, Croylaan 9, 5735PD Aarle-Rixtel

Zo 20 maart 2022: Ruweeuwswels

Tijd: 10.00-12.00 uur

Gids: Frank van Bakel / Jo Kicken

Start: Brug Sluis 5, Achterbosch, 5737PR Lieshout

Ledenwandelingen (vertrek vanaf De Bimd)

Zo 2 januari 2022: Goorlooppark en Groot Goor

Tijd: 8.30-10.30 uur

Gids: Anita Slaats

Zo. 6 maart 2022: Blauwe Poort

Tijd: 8.30-10.30 uur

Gids: Marcel Cox en Piet Gruijters

Lezingen en andere binnenactiviteiten zijn voorlopig geschrapt.

Noord-Brabant kent veel gemeenten die uit grote en kleine dorpen bestaan. Deze dorpen raken, net zoals de steden in Nederland, echter steeds meer verstedend. Dat heeft verschillende oorzaken. Een daarvan is dat veel mensen minder affiniteit hebben met de natuur.

Maar juist daarom moeten we een omslag maken! Verstedende, grijze dorpen worden in de zomer niet alleen warmer, droger en ongezonder om in te leven, maar lopen ook meer kans op overstroming van het riool bij heftige regenbuien en waterschade aan huis en tuin. Een verstedend dorp is erg slecht voor de natuur. Vogels, insecten en klein wild moeten het hebben van struiken, bomen, bloemen en nestgelegenheid, en daar schort het steeds meer aan.

Natuur in het Dorp is een project waarmee kosteloos meer natuur, nestgelegenheid en informatie wordt verstrekt aan bewoners van dorpen in deelnemende gemeenten. Het project deelt nestkastjes uit voor vogels die moeilijk aan nestgelegenheid komen. Ook kunnen deelnemers plantmateriaal krijgen om de tuin te vergroenen.

Ook de gemeente Laarbeek doet mee!

Woon jij in de bebouwde kom? Is jouw gevel geschikt voor een nestkastje? Kan jouw tuin wel wat extra groen gebruiken? Of denk je dat jouw school, vereniging of bedrijf graag iets wil doen voor de natuur? Kijk dan op de website www.natuurinhetdorp.nl. Daar lees je hoe je contact kunt opnemen.

